Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

25 iunie 2013 *

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 2003/41/CE — Activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale — Netranspunere parțială în termenul prevăzut — Hotărâre a Curții prin care se constată existența neîndeplinirii obligațiilor — Neexecutare — Articolul 260 alineatul (2) TFUE — Sancțiuni pecuniare — Sumă forfetară”

În cauza C-241/11,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 260 alineatul (2) TFUE, introdusă la 19 mai 2011,

Comisia Europeană, reprezentată de Z. Malůšková și de N. Yerrell, precum și de K.-P. Wojcik, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Cehe, reprezentată de M. Smolek și de J. Očková, în calitate de agenți,

pârâtă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, doamna R. Silva de Lapuerta și domnii M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Rosas, G. Arestis, J. Malenovský și E. Jarašiūnas, președinți de cameră, și domnii E. Juhász, A. Borg Barthet, A. Ó Caoimh (raportor), C. G. Fernlund, J. L. da Cruz Vilaça și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 decembrie 2012,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 21 martie 2013,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: ceha.

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții:

— constatarea faptului că, prin neadoptarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor 8, 9, 13, 15-18 și articolului 20 alineatele (2)-(4) din Directiva 2003/41/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 iunie 2003 privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale (JO L 235, p. 10, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 219) și astfel prin neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul articolului 22 alineatul (1) din această directivă, Republica Cehă nu a adoptat măsurile pe care le impune executarea Hotărârii din 14 ianuarie 2010, Comisia/Republica Cehă (C-343/08, Rep., p. I-275), și, astfel, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 260 TFUE;

— obligarea Republicii Cehe să plătească Comisiei, în contul „Resurse proprii ale Uniunii Europene”, o penalitate cu titlu cominatoriu în cuantum de 22 364,16 euro pentru fiecare zi de întârziere la adoptarea măsurilor pe care le impune executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, de la data pronunțării hotărârii în prezenta cauză până în ziua adoptării măsurilor pe care le impune executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior;

— obligarea Republicii Cehe să plătească Comisiei, în același cont, o sumă forfetară în cuantum 5 644,80 euro pentru fiecare zi de întârziere la adoptarea măsurilor pe care le impune executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, de la data pronunțării acestei hotărâri, 14 ianuarie 2010, până la data pronunțării hotărârii în prezenta cauză sau până la data adoptării măsurilor pe care le presupune, pentru Republica Cehă, executarea hotărârii respective în cazul în care această dată este anterioară pronunțării hotărârii în prezenta cauză și

— obligarea Republicii Cehe la plata cheltuielilor de judecată.

Cadrul juridic

2 Considerentele (1), (6), (8) și (9) ale Directivei 2003/41, care a fost adoptată în temeiul articolului 47 alineatul (2) CE, al articolului 55 CE și al articolului 95 alineatul (1) CE, au următorul cuprins:

„(1) O veritabilă piață internă a serviciilor financiare este esențială pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Comunitate.

[…]

(6) Prezenta directivă constituie, așadar, un prim pas către instituirea unei piețe interne a sistemelor de pensii ocupaționale, organizată la scară europeană; prin stabilirea regulii prudenței [(„prudent person rule”)] ca principiu de bază pentru investirea capitalului și oferirea posibilității instituțiilor de a funcționa transfrontalier se încurajează redirecționarea economiilor către sectorul furnizării de pensii ocupaționale, prin aceasta contribuindu-se la progresul economic și social.

[…]

(8) Instituțiile care sunt complet separate de orice întreprindere afiliată la un sistem de pensii și care funcționează pe baza principiului de finanțare prin capitalizare cu singurul scop de a furniza pensii trebuie să aibă libertatea de a presta servicii și libertatea de a investi, singura condiție fiind respectarea cerințelor prudențiale coordonate, indiferent dacă aceste instituții sunt considerate sau nu entități juridice.

(9) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre ar trebui să păstreze responsabilitatea integrală pentru organizarea sistemelor lor de pensii, precum și puterea de decizie asupra rolului fiecăruia dintre cei trei piloni ai sistemului de pensii din fiecare stat membru; în contextul celui de-al doilea pilon, trebuie, de asemenea, să păstreze responsabilitatea integrală pentru rolul și funcțiile diferitor instituții pentru furnizarea de pensii ocupaționale, cum ar fi fondurile de pensii sectoriale, casele de pensii ale întreprinderilor, precum și societățile de asigurare de viață; prin prezenta directivă nu se intenționează repunerea în discuție a acestei prerogative."

3 Articolul 8 din directiva menționată prevede că fiecare stat membru trebuie să asigure o separație juridică între o întreprindere afiliată și o instituție pentru furnizarea de pensii ocupaționale cu scopul de a proteja activele instituției în interesul membrilor și beneficiarilor în caz de faliment al întreprinderii afiliate.

4 Articolul 9 din aceeași directivă prevede, la alineatul (1), că fiecare stat membru trebuie să vegheze ca toate instituțiile pentru furnizarea de pensii ocupaționale stabilite pe teritoriul său să respecte anumite condiții de funcționare și, în special, ca acestea să fie înregistrate într-un registru național de către autoritatea competentă de supraveghere sau autorizate, ca acestea să fie conduse de persoane cu o reputație bună care să aibă calificările profesionale și experiența corespunzătoare sau care să angajeze persoane care au această calificare și experiență și ca aceste instituții să fie supuse unor norme corespunzătoare. Alineatul (5) al acestui articol prevede că, în cazul unei activități transfrontaliere, autoritățile competente ale statului membru de origine autorizează în prealabil condițiile de funcționare ale instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale.

5 În temeiul articolului 13 din Directiva 2003/41, fiecare stat membru trebuie să se asigure că autoritățile competente dețin atribuțiile și mijloacele necesare pentru controlul activităților instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale stabilite pe teritoriul său.

6 Articolele 15-18 din această directivă prevăd că statele membre de origine sunt obligate să se asigure că instituțiile pentru furnizarea de pensii ocupaționale stabilesc provizioane tehnice privind diferitele sisteme de pensii și că, respectiv, dețin active suficiente pentru a acoperi aceste provizioane, precum și active suplimentare ca măsură de siguranță și că își investesc activele în conformitate cu principiul prudenței.

7 Articolul 20 alineatele (2)-(4) din directiva menționată prevede normele în materie de control al activităților transfrontaliere ale instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale pe care trebuie să le respecte statele membre de origine.

8 Articolul 22 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2003/41 prevede:

„Statele membre adoptă și pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 23 septembrie 2005. Statele membre informează de îndată Comisia în acest sens."

Hotărârea Comisia/Republica Cehă

9 La 23 iulie 2008, Comisia a introdus, conform articolului 226 CE, o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor împotriva Republicii Cehe, prin care urmărea să se constate că, prin netranspunerea în totalitate în ordinea sa juridică internă a Directivei 2003/41, mai precis prin netranspunerea articolelor 8, 9, 13, 15-18 și a articolului 20 alineatele (2)-(4) din această directivă, acest stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul directivei menționate și în special al articolului 22 alineatul (1) din aceasta.

10 Curtea a admis acțiunea formulată de Comisie, statuând la punctul 1 al dispozitivului Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, că, prin neadoptarea, în termenul prevăzut, a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor sus-menționate din Directiva 2003/41, Republica Cehă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul articolului 22 alineatul (1) din această directivă.

Procedura precontencioasă

11 Prin scrisoarea din 19 februarie 2010, Comisia a solicitat Republicii Cehe să îi comunice măsurile și calendarul precis pe care acest stat membru intenționa să le adopte pentru a se conforma Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior.

12 Prin scrisoarea din 3 februarie 2010, înregistrată la 24 februarie 2010, Republica Cehă a informat Comisia că, având în vedere situația politică internă din acest stat membru, în special desfășurarea de alegeri legislative la 28 și la 29 mai 2010, termenul cel mai realist pentru realizarea schimbărilor necesare în scopul unei transpuneri complete a Directivei 2003/41 era de doi ani de la data respectivei scrisori.

13 Prin scrisoarea din 23 martie 2010, Republica Cehă a adresat Comisiei un calendar indicativ în care menționa etapele adoptării măsurilor de executare a Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, din care reieșea că aceste măsuri vor fi adoptate cel mai târziu în cursul lunii iunie 2012.

14 Prin scrisoarea din 17 iunie 2010, Republica Cehă a informat Comisia că a pregătit un document de lucru privind transpunerea Directivei 2003/41, care ar fi trebuit să fie examinat de guvern la 31 mai 2010. Cu toate acestea, ținând seama de desfășurarea alegerilor legislative, decizia privind modul de transpunere a acestei directive trebuia, potrivit acestui stat membru, să fie încredințată noului guvern rezultat în urma acestor alegeri, probabil în toamna anului 2010.

15 Prin scrisoarea din 27 septembrie 2010, Republica Cehă a menționat că un calendar precis al modului de transpunere a directivei menționate va fi în curând comunicat Comisiei.

16 Prin scrisoarea din 1 octombrie 2010, acest stat membru a informat Comisia că în următoarele săptămâni va fi supus noului guvern un document de lucru, întocmit de Ministerul Finanțelor, referitor la transpunerea Directivei 2003/41 și analog celui care ar fi trebuit să fie examinat la 31 mai 2010.

17 La 29 octombrie 2010, Comisia a adresat Republicii Cehe o scrisoare de punere în întârziere în care menționa că acest stat membru nu și-a îndeplinit încă obligațiile care îi reveneau în temeiul Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior. La cererea statului membru respectiv, termenul acordat pentru a răspunde la această scrisoare de punere în întârziere a fost prelungit până la 28 ianuarie 2011.

18 Prin scrisoarea din 25 ianuarie 2011, Republica Cehă a informat Comisia că proiectul de lege pregătit în scopul executării hotărârii menționate mai sus va fi supus guvernului, ulterior consultării administrațiilor centrale competente, în cursul primului trimestru al anului 2011. Acest stat membru prevedea că respectivul proiect va fi supus Parlamentului național în cursul lunii aprilie 2011 și preconiza o intrare în vigoare a legii în cursul trimestrului al treilea al aceluiași an.

19 Întrucât nu a fost informată cu privire la adoptarea dispozițiilor necesare pentru ca statul membru respectiv să se conformeze Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

Evoluțiile intervenite în cursul prezentei proceduri

20 La 2 septembrie 2011, Republica Cehă a informat Comisia despre publicarea și intrarea în vigoare, la 31 august 2011, a Legii nr. 260/2011, care asigura, potrivit acestui stat membru, executarea integrală a Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, completând Legea nr. 340/2006 din 24 mai 2006 privind activitățile instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale din statele membre ale Uniunii Europene și din alte state părți la Acordul privind Spațiul Economic European pe teritoriul Republicii Cehe și de modificare a Legii nr. 48/1997 privind asigurarea publică de sănătate, care modifică și completează mai multe legi conexe, prin care s-a transpus parțial Directiva 2003/41 în ordinea juridică cehă înainte să intervină pronunțarea acestei hotărâri.

21 După ce a analizat conținutul Legii nr. 260/2011, Comisia, în memoriul în replică, a apreciat că Republica Cehă și-a adaptat legislația în conformitate cu hotărârea respectivă.

22 În consecință, Comisia nu mai solicită stabilirea unei penalități cu titlu cominatoriu. Cu toate acestea, își menține cererea de obligare a Republicii Cehe la plata unei sume forfetare.

Cu privire la neîndeplinirea obligațiilor

23 Întrucât Tratatul FUE a eliminat, în cazul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 260 alineatul (2) TFUE, etapa privind emiterea unui aviz motivat, data de referință pentru a se aprecia existența unei neîndepliniri a obligațiilor în temeiul articolului 260 TFUE este data expirării termenului stabilit în punerea în întârziere emisă în temeiul alineatului (2) primul paragraf al acestei dispoziții (a se vedea Hotărârea din 11 decembrie 2012, Comisia/Spania, C-610/10, punctul 67, și Hotărârea din 19 decembrie 2012, Comisia/Irlanda, C-279/11, punctul 19).

24 În speță, după cum a recunoscut Republica Cehă, măsurile legislative necesare pentru asigurarea executării Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, nu au fost dispuse decât odată cu adoptarea Legii nr. 260/2011, publicată și intrată în vigoare la 31 august 2011, și anume ulterior termenului acordat în acest sens în scrisoarea de punere în întârziere din 29 octombrie 2010, termen care expira la 28 ianuarie 2011.

25 În aceste condiții, este necesar să se constate că, întrucât nu a adoptat, la data la care a expirat termenul acordat în scrisoarea de punere în întârziere adresată de Comisie Republicii Cehe în temeiul articolului 260 alineatul (2) TFUE, toate măsurile pe care le impunea executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, Republica Cehă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 260 alineatul (1) TFUE.

Cu privire la suma forfetară

Argumentele părților

26 Comisia precizează că cuantumul sumei forfetare solicitate, și anume 5 644,80 euro pentru fiecare zi de încălcare, a fost stabilit în conformitate cu criteriile prevăzute de Comunicarea din 13 decembrie 2005 privind punerea în aplicare a articolului 228 CE [SEC(2005) 1658], astfel cum a fost actualizată prin Comunicarea Comisiei privind punerea în aplicare a articolului 260 TFUE și actualizarea datelor utilizate pentru calculul sumelor forfetare și al penalităților cu titlu cominatoriu pe care Comisia le va propune Curții de Justiție în cadrul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor [SEC(2010) 923] (denumită în continuare „Comunicarea din 2005”), și care se aplică în cazul procedurilor reglementate de articolul 260 alineatul (2) TFUE în temeiul Comunicării Comisiei privind punerea în aplicare a articolului 260 alineatul (3) TFUE (JO 2011, C 12, p. 1). Acest cuantum ar fi rezultatul înmulțirii cuantumului forfetar de bază de 210 euro pe zi cu coeficientul pentru

gravitatea încălcării fixat la 8 (pe o scară de la 1 la 20) și cu un factor „n”, reprezentând capacitatea de plată a Republicii Cehe, care se ridică la 3,36. Întrucât cuantumul total obținut, și anume, potrivit Comisiei, 3 364 891,20 euro pentru 594 de zile de încălcare, este mai mare decât suma forfetară minimă stabilită pentru Republica Cehă de Comunicarea din 2005, statul membru respectiv trebuie să plătească suma forfetară determinată pe baza ratei zilnice.

27 Comisia consideră că coeficientul pentru gravitate reținut este corespunzător, din moment ce normele în cauză sunt esențiale pentru prestarea serviciilor transfrontaliere de către instituțiile pentru furnizarea de pensii ocupaționale și că, în lipsa transpunerii complete a acestora în ordinea juridică internă, nu sunt create condițiile de funcționare a pieței interne a sistemelor de pensii ocupaționale, cu privire la care Directiva 2003/41 constituie prima etapă.

28 Comisia contestă faptul că lipsa transpunerii dispozițiilor în cauză nu ar fi avut practic nicio consecință din cauza faptului că ar lipsi un al doilea pilon al sistemului de pensii din statul membru respectiv. Desigur, Directiva 2003/41 nu ar cuprinde nicio normă care să impună statelor membre să permită instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale să se stabilească pe teritoriul lor. Cu toate acestea, deoarece nu a transpus dispozițiile în cauză din această directivă, Republica Cehă nu s-ar fi preocupat să fie pregătită pentru o eventuală schimbare de situație care să rezulte dintr-o eventuală decizie de completare a sistemului său național printr-un regim de pensii ocupaționale.

29 În plus, Comisia apreciază că definirea condițiilor tehnice necesare funcționării instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale nu privește, pe fond, problema stabilirii unui al doilea pilon.

30 Pe de altă parte, potrivit Comisiei, este lipsit de pertinență aspectul că Directiva 2003/41 a fost transpusă parțial. Astfel, nu s-ar putea deduce din această transpunere parțială nici condițiile de funcționare a instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale supuse controlului organismelor cehe, nici normele prudențiale aplicabile acestor instituții.

31 În sfârșit, Comisia amintește că transpunerea Directivei 2003/41 constituie o obligație a cărei executare nu este lăsată la discreția statelor membre. În plus, dispozițiile în cauză din directiva menționată ar fi clar formulate și nu ar lăsa nicio marjă de interpretare statelor membre. De asemenea, Hotărârea Comisia/Republica Cehă, citată anterior, ar fi clar formulată și nu ar ridica nicio dificultate în ceea ce privește modalitățile de executare.

32 Republica Cehă apreciază, în ceea ce o privește, că nu trebuie să fie obligată la plata unei sume forfetare sau că aceasta ar trebui să fie redusă. Gravitatea neîndeplinirii obligațiilor, constatată în Hotărârea Comisia/Republica Cehă, citată anterior, ar fi, astfel, extrem de scăzută, dacă nu inexistentă.

33 În primul rând, acest stat membru susține că aprecierea Comisiei cu privire la gravitatea încălcării se întemeiază pe un postulat de bază eronat, întrucât confundă această problemă cu cea a încălcării dreptului Uniunii. Această eroare ar afecta aprecierea respectivă deoarece Comisia nu ar lua în considerare faptul că Directiva 2003/41 a fost adoptată fără să se fi ținut seama de circumstanța că, în anumite state care urmau să adere la Uniunea Europeană, nu fusese introdus în sistemul de pensii un al doilea pilon, astfel încât directiva menționată putea să fie în contradicție cu competențele garantate statelor membre în domeniul securității sociale de articolul 153 alineatul (4) TFUE. Aceeași eroare ar afecta și aprecierea gravității încălcării întrucât Comisia nu ar ține seama nici de faptul că Republica Cehă nu a săvârșit o încălcare sistematică și durabilă a dreptului Uniunii, nici de faptul că transpunerea parțială a Directivei 2003/41 a permis prestarea transfrontalieră a serviciilor în cauză.

34 În al doilea rând, Republica Cehă amintește că, pentru aprecierea gradului de gravitate a unei încălcări, trebuie luate în considerare consecințele neîndeplinirii obligațiilor constatate asupra intereselor private și publice, urgența care există pentru a determina statul membru în cauză să se conformeze obligațiilor sale, importanța normei juridice a cărei încălcare a fost constatată și atitudinea acestui stat.

35 Or, în primul rând, în ceea ce privește consecințele asupra intereselor private și publice ale neexecutării în cauză, Republica Cehă subliniază că, în Hotărârea Comisia/Republica Cehă, citată anterior, Curtea a constat în mod expres că acest stat membru era liber să decidă organizarea propriului sistem de securitate socială, inclusiv introducerea unui al doilea pilon al sistemului de pensii pentru limită de vârstă. În aceste condiții, neexecutarea acestei hotărâri nu ar aduce atingere nici pieței interne, nici intereselor private și publice.

36 În al doilea rând, în ceea ce privește urgența care ar exista cu privire la adoptarea măsurilor pe care le impune executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, Republica Cehă susține că, întrucât transpunerea Directivei 2003/41 avea ca unic obiectiv informarea subiectelor de drept care ar putea fi interesate în cazul introducerii unui al doilea pilon, această urgență ar trebui relativizată.

37 În al treilea rând, în ceea ce privește importanța Directivei 2003/41 în raport cu pretinsa neîndeplinire a obligațiilor, statul membru menționat amintește că această directivă nu are drept obiectiv înființarea unor instituții pentru furnizarea de pensii ocupaționale. Prin transpunerea Directivei 2003/41, un stat membru trebuia numai să instituie un cadru juridic în vederea unei eventuale organizări viitoare.

38 În al patrulea rând, în ceea ce privește atitudinea pe care Republica Cehă a adoptat-o pentru a remedia neîndeplinirea obligațiilor imputată, acest stat membru subliniază că a informat Comisia despre toate demersurile efectuate. Finalizarea transpunerii Directivei 2003/41 ar fi fost, cu toate acestea, subordonată rezultatului unei reforme complexe a pensiilor pentru limită de vârstă.

39 În sfârșit, Republica Cehă consideră că termenul în care procesul de transpunere a fost finalizat, la 31 august 2011, nu este excesiv în raport cu durata normală a adoptării actelor legislative.

Aprecierea Curții

40 Obligarea la plata unei sume forfetare se întemeiază în mod esențial pe aprecierea consecințelor unei neexecutări a obligațiilor de către statul membru respectiv asupra intereselor private și publice, în special atunci când încălcarea a persistat o lungă perioadă de la pronunțarea hotărârii care a constatat-o inițial (a se vedea în special Hotărârea din 9 decembrie 2008, Comisia/Franța, C-121/07, Rep., p. I-9159, punctul 58, Hotărârea din 31 martie 2011, Comisia/Grecia, C-407/09, Rep., p. I-2467, punctul 28, și Hotărârea Comisia/Irlanda, citată anterior, punctul 65).

41 În plus, eventualitatea unei astfel de obligări și stabilirea, dacă este cazul, a cuantumului sumei forfetare trebuie, în fiecare speță, să depindă de ansamblul elementelor pertinente care se raportează atât la caracteristicile neîndeplinirii constatate, cât și la atitudinea proprie a statului membru vizat de procedura inițiată în temeiul articolului 260 TFUE (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Comisia/Franța, punctul 62, Comisia/Grecia, punctul 30, și Comisia/Irlanda, punctul 67).

42 Dispoziția respectivă învestește în această privință Curtea cu o largă putere de apreciere în scopul de a decide dacă trebuie sau nu trebuie aplicată o astfel de sancțiune și de a stabili, dacă este cazul, cuantumul acesteia (Hotărârea Comisia/Spania, citată anterior, punctul 141). În special, obligarea unui stat membru la plata unei sume forfetare nu poate avea un caracter automat (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 63).

43 În acest scop, propunerile Comisiei nu pot fi obligatorii pentru Curte și nu au decât un caracter orientativ. De asemenea, linii directoare în materia obligării la plata unor sume forfetare, precum cele prevăzute de Comunicarea din 2005, pe care Comisia a invocat-o în prezenta cauză, nu sunt obligatorii pentru Curte, ci pot contribui la garantarea transparenței, a caracterului previzibil și a securității juridice în privința acțiunii întreprinse de Comisie (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Comisia/Franța, punctul 61, și Comisia/Spania, punctul 116 și jurisprudența citată).

44 În speță, pentru a statua în privința cererii de obligare a Republicii Cehe la plata unei sume forfetare, trebuie amintit că, deși articolul 260 TFUE nu precizează termenul în care trebuie să intervină executarea unei hotărâri, punerea în executare trebuie începută imediat și trebuie să se finalizeze în cel mai scurt termen posibil (a se vedea în special Hotărârea Comisia/Grecia, citată anterior, punctul 34).

45 Aceasta este *a fortiori* situația ulterioară intrării în vigoare a Tratatului FUE, întrucât, astfel cum s-a amintit la punctul 23 din prezenta hotărâre, acest tratat a eliminat, în cazul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 260 alineatul (2) TFUE, etapa privind emiterea unui aviz motivat.

46 În prezenta cauză, este necesar să se constate că au trecut 19 luni între data pronunțării, la 14 ianuarie 2010, a Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, și cea a publicării și a intrării în vigoare, la 31 august 2011, a Legii nr. 260/2011, prin care s-a adaptat legislația națională în conformitate cu dispozitivul hotărârii menționate.

47 Or, reiese din dosarul prezentat Curții că, deși autoritățile cehe au informat Comisia, din luna următoare pronunțării Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, și până în luna septembrie 2010, despre calendarul estimativ al adoptării unor măsuri necesare executării acestei hotărâri, abia în cursul lunii octombrie a aceluiași an a fost comunicat guvernului un document de lucru referitor la măsurile respective, autoritățile cehe decizând să amâne o astfel de comunicare în așteptarea formării unui nou guvern după organizarea alegerilor legislative, la sfârșitul lunii mai 2010.

48 Trebuie totuși să se amintească faptul că un stat membru nu poate invoca dispoziții, practici sau situații din ordinea sa juridică internă pentru a justifica nerespectarea obligațiilor care rezultă din dreptul Uniunii (a se vedea în special Hotărârea din 4 iunie 2009, Comisia/Grecia, C-568/07, Rep., p. I-4505, punctul 50, și Hotărârea din 31 martie 2011, Comisia/Grecia, citată anterior, punctul 36).

49 În consecință, Curtea consideră că este justificată, în prezenta cauză, obligarea Republicii Cehe la plata unei sume forfetare.

50 În ceea ce privește cuantumul sumei respective, este necesar să se țină seama de următoarele circumstanțe referitoare la atitudinea statului membru în cauză, precum și la durata încălcării și la gravitatea acesteia.

51 În primul rând, în ceea ce privește atitudinea statului membru în cauză, aceasta, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 11-18 din prezenta hotărâre, demonstrează o cooperare loială cu Comisia, întrucât Republica Cehă a informat-o cu regularitate despre măsurile preconizate pentru executarea Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior.

52 În al doilea rând, în ceea ce privește durata încălcării, trebuie să se arate că au trecut 19 luni între data pronunțării Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, și data la care Republica Cehă a transpus complet Directiva 2003/41 în dreptul intern și, prin urmare, și-a adaptat legislația națională în conformitate cu hotărârea menționată.

53 În ceea ce privește, în al treilea rând, gravitatea încălcării, trebuie să se țină seama de aspectul că, în lipsa, în Republica Cehă, a unui al doilea pilon în sistemul național de pensii pentru limită de vârstă și ținând cont de interdicția ca instituțiile pentru furnizarea de pensii ocupaționale să se stabilească pe teritoriul acestui stat membru, executarea tardivă de către acesta din urmă a Hotărârii Comisia/Republica Cehă, citată anterior, a avut un impact limitat asupra pieței interne a sistemelor de pensii ocupaționale, pe care Directiva 2003/41, conform considerentelor (1), (6) și (8), urmărește să o instituie și, prin urmare, asupra intereselor private și publice.

54 Mai precis, transpunerea integrală a Directivei 2003/41 urmărește în principal informarea subiectelor de drept interesate, în ipoteza în care, astfel cum a arătat Curtea la punctul 51 din Hotărârea Comisia/Republica Cehă, citată anterior, sistemul național de pensii pentru limită de vârstă ar evolua în această privință.

55 Având în vedere toate aceste considerații, se face o justă apreciere a circumstanțelor cauzei prin fixarea la 250 000 de euro a cuantumului sumei forfetare pe care Republica Cehă este obligată să o plătească Comisiei în contul „Resurse proprii ale Uniunii Europene”.

Cu privire la cheltuielile de judecată

56 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Cehe la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Cehă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Întrucât nu a adoptat, la data la care a expirat termenul acordat în scrisoarea de punere în întârziere adresată de Comisia Europeană Republicii Cehe în temeiul articolului 260 alineatul (2) TFUE, toate măsurile pe care le impunea executarea Hotărârii din 14 ianuarie 2010, Comisia/Republica Cehă (C-343/08), Republica Cehă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 260 alineatul (1) TFUE.

2) Obligă Republica Cehă la plata către Comisia Europeană, în contul „Resurse proprii ale Uniunii Europene”, a unei sume forfetare de 250 000 de euro.

3) Obligă Republica Cehă la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături